

fi compass

Održiv način postizanja ekonomskih i društvenih ciljeva EU

Financijski instrumenti

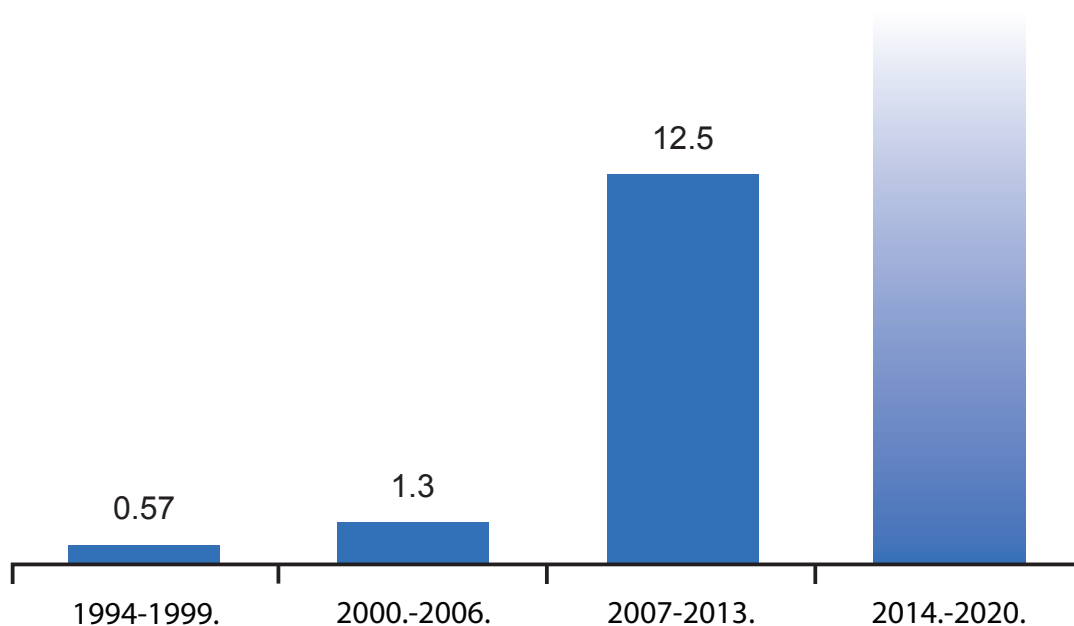
Financijski instrumenti sufinancirani kroz Europske strukturne i investicijske fondove su održiv i učinkovit način ulaganja u rast i razvoj ljudi i poduzeća u državama članicama i regijama EU. Ovi instrumenti podržavaju širok raspon razvojnih ciljeva na korist velikog broja raznovrsnih korisnika, s mogućnošću ponovnog korištenja financijskih sredstava za daljnja ulaganja.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi) - koje čine Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Europski socijalni fond (ESF), Kohezijski fond (CF), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (ERDF) i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (ERDF) - mogu se koristiti za podršku razvoju na sveobuhvatan način ulaganjem primjerice u tvrtke, istraživanje i razvoj, infrastrukturu, zapošljavanje i obuku, razvoj poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, s općim ciljem poboljšanja kakvoće života građana EU. Državama članicama i njihovim regijama za razdoblje 2014.-2020. dostupno je oko 450 milijardi eura iz ESI fondova. **Kohezija, ruralni razvoj i pomorske politike** zajedno čine najveće područje EU ulaganja za pametan, održiv i uključiv rast.

Države članice i regije mogu koristiti financijske instrumente kao učinkovit i održiv način pružanja potpore usmjerene na prioritete programa koje sufinanciraju ESI fondovi. Financijski instrumenti pogodni su za financijski održive projekte, to jest za one projekte za koje se očekuje da će generirati dovoljno prihoda ili ušteda kako bi se primljena potpora mogla vratiti. Financijski instrumenti moraju biti usmjereni na uočene tržišne nedostatke, primjerice tamo gdje banke nisu spremne davati zajmove i/ili gdje privatni sektor nije spreman ulagati.

Iznosi uloženi kroz financijske instrumente u okviru programa ERDF-a i ESF-a zadnjih su godina značajno porasli. Za razdoblje 2014.-2020. predviđen je daljnji rast iznosa ulaganja, kako u okviru pet ESI fondova, tako i u okviru Plana ulaganja za Europu.

Programski doprinosi financijskim instrumentima (u milijardama €)

Financijski instrumenti su prilagodljivi i mogu pružiti potporu u obliku koji je najprikladniji za pojedino ulaganje, primjerice kao zajam, mikrokredit, garancija ili kao ulaganje u vlasnički kapital.

Financijski instrumenti: vrste potpora i ogledni primjeri

Zajmovi

Zajmovi predstavljaju financiranje novčanim sredstvima koja se unaprijed isplaćuju tvrtki ili pojedincu i koja je potrebno vraćati u skladu s unaprijed definiranim planom otplate. Financijski instrumenti se koriste kada banke nisu spremne ulagati ili ponuditi zajmove ili kako bi se omogućilo financiranje pod povoljnijim uvjetima (primjerice, niže kamatne stope, duže razdoblje povrata ili niži kolateral).

EU financiranje programa zajmova u Estoniji omogućilo je obnovu 619 stambenih objekata s više od 22.000 stambenih jedinica do razine suvremenih stambenih standarda, postižući značajne energetske uštede te poboljšane uvjete života za stanovnike.

Mikrokrediti

Mikrokrediti su mali zajmovi namijenjeni pojedincima i mikro tvrtkama koji inače nemaju pristup financijskim uslugama. Obično se nude na kratko razdoblje povrata, bez ili s vrlo malim traženim vrijednostima kolaterala.

EU financiranje u Mađarskoj koje je kombiniralo mikrokređite i program bespovratnih potpora, omogućilo je razvoj više od 9.000 mikro-poduzeća omogućivši im pristup finansijskim resursima.

Jamstva

Jamstva zajmodavcima pružaju sigurnost da će njihov kapital biti u cijelosti ili djelomično otplaćen ukoliko zajmoprimac ne ispuni svoju kreditnu obvezu. Davatelj jamstva odgovoran je podmiriti nedostajući dio ili cijelu dospjelu kreditnu obvezu u slučaju kada zajmoprimac to nije u stanju ispuniti.

EU financiranje jamstvene sheme u Rumunjskoj omogućilo je jamstva za više od 694 korisnika (poljoprivrednika i ruralnih MSP-ova) kako bi im se pomoglo unaprijediti proizvodne metode, te zaštititi i unaprijediti okoliš. Na ovaj način je do sada omogućeno stvaranje ili očuvanje 10.200 radnih mjesta.

Ulaganja u vlasnički kapital (Equity)

Instrumenti ulaganja u vlasnički kapital uključuju ulaganje kapitala u tvrtku u zamjenu za potpuno ili djelomično vlasništvo. Ulagatelj u vlasnički udio može preuzeti dio upravljačke kontrole nad tvrtkom i može sudjelovati u podjeli dobiti tvrtke. Ovi instrumenti uključuju venture kapital (koji se ponekad naziva rizični kapital), „seed“ kapital i start-up kapital. Povrat ovisi o rastu i profitabilnosti poduzeća i može se naplatiti kad ulagač proda svoje udjele u tvrtki drugom ulagaču („exit“) ili kroz inicijalnu javnu ponudu (IPO).

EU financiran instrument rizičnog kapitala u Saskoj, Njemačka, uložio je u 45 mladih tvrtki, pomažući im da nadvladaju tešku start-up fazu i pokrenu svoj razvoj, omogućivši im time iskorištenje inovativnih ideja i tehnologija. Na ovaj je način omogućeno stvaranje ili očuvanje više od 450 radnih mjesta.

Na koji način funkcioniraju finansijski instrumenti?

Financijska sredstva se alociraju iz proračuna Europske unije državama članicama i regijama kako bi provele sedmogodišnje gospodarske i društvene razvojne strategije koje se uklapaju u „Europa 2020“ Strategiju za rast i radna mjesta i koje su opisane kroz ‘programme’ usuglašene s Europskom komisijom. Programme provode države članice i regije EU koje određuju koje vrste projekata i ulaganja su najprikladnije za njihove strategije. Ovaj rad organiziraju “upravljačka tijela” u svakoj državi i/ili regiji. Upravljačka tijela odlučuju o

prioritetnim područjima pružanja potpore putem raspoloživih bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata.

Prije alokacije sredstava u financijski instrument, upravljačka tijela trebaju procijeniti što je potrebno, zašto i kome. Primjerice, regija može imati visoko-tehnološke tvrtke koje ne mogu pristupiti uobičajenim bankarskim financijskim instrumentima jer su njihovi projekti prerizični. Ili u pitanju mogu biti vrlo male tvrtke i poduzetnici koji ne mogu dobiti zajam jer nemaju povijest poslovanja kod banaka ili ne mogu ponuditi dovoljan kolateral. Na osnovu cjelovite procjene njihovih potreba, moguće je uspostaviti jedan ili više odgovarajućih financijskih instrumenata.

Financijskim instrumentima obično upravljaju odabrane nacionalno ili regionalno operativne financijske institucije (kao što su banke) kojima su upravljačka tijela povjerila određene financijske instrumente. Stoga se financijski instrumenti koji koriste EU sredstva dodjeljuju regionalno ili lokalno od strane institucija koje su obično već poznate onima koji će u konačnici primiti potporu.

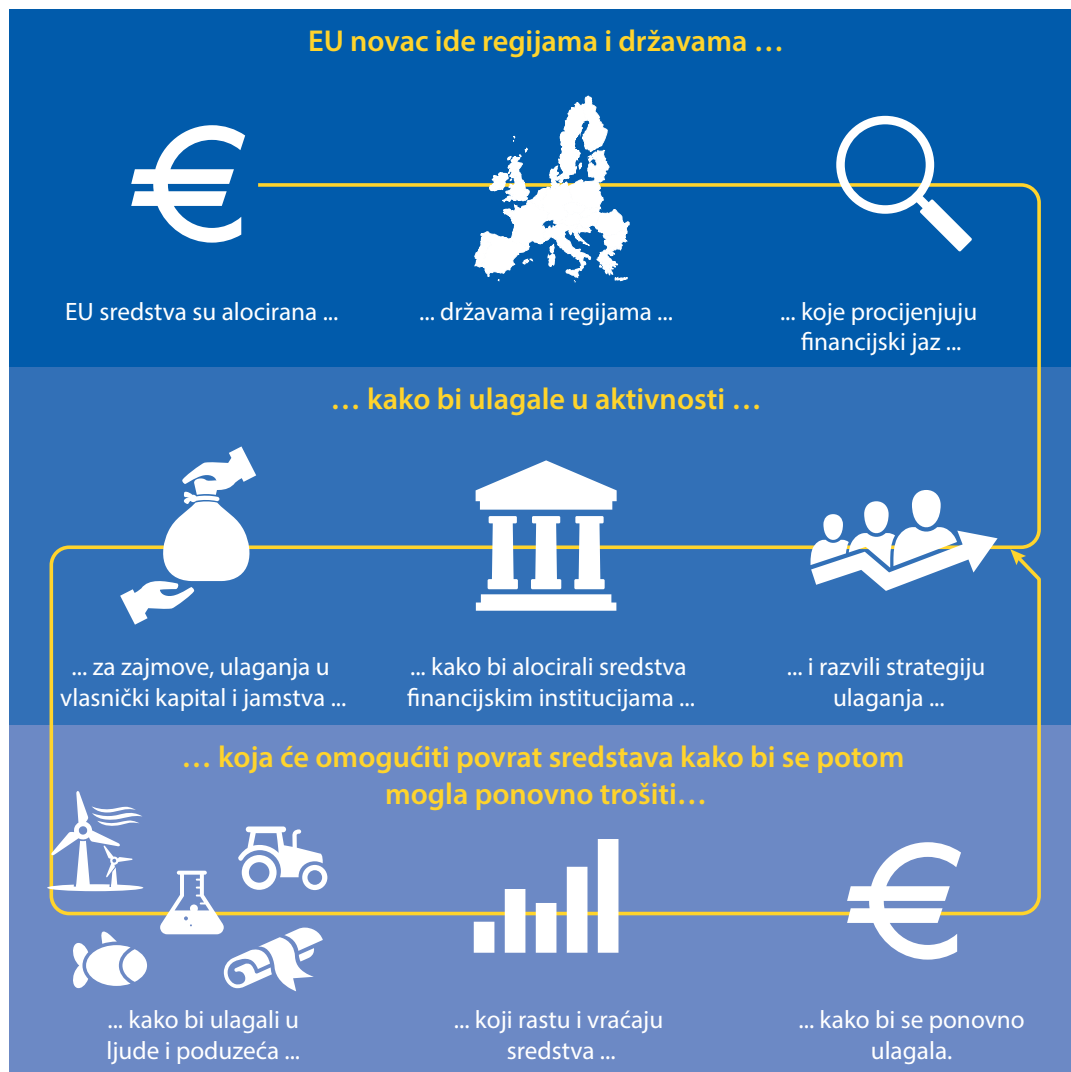
Financijski instrumenti moraju biti uloženi u projekte koji promiču ciljeve ESI fondova. Ovi instrumenti mogu biti usmjereni na bilo koji od jedanaest Tematskih ciljeva definiranih za razdoblje od 2014.-2020.:

- Istraživanje i razvoj
- Informacijske i komunikacijske tehnologije
- Konkurentnost MSP-a (uključivo ruralnih poduzeća, prerade ribe i akvakulture)
- Nisko-ugljična ekonomija
- Prilagodba i upravljanje rizicima vezanim za klimatske promjene
- Okoliš i učinkovitost korištenja resursa
- Održivi promet i uska grla u prometu
- Zapošljavanje i mobilnost radne snage
- Socijalno uključivanje i siromaštvo
- Obrazovanje
- Institucionalni kapaciteti

Financijski instrumenti podržani ESI fondovima moraju biti usuglašeni sa specifičnim regulatornim odredbama koje su definirane širokim rasponom legislative: Regulativom o zajedničkim odredbama (CPR) koja upravlja provedbom ESI fondova, svakom pojedinom regulativom vezanom za pojedini fond te nekoliko povezanih delegiranih i provedbenih regulativa.

Na koji način funkcioniraju financijski instrumenti?

Financijski instrumenti nude velik broj prednosti

Novac se vraća natrag i koristi uvijek iznova u istoj regiji za druga ulaganja. Ovo je posebice važno u vrijeme rezova javne potrošnje.

Javna sredstva **privlače privatna ulaganja**. Primjerice, takozvani 'poslovni anđeli' mogu ulagati u mala poduzeća paralelno s EU financijskim instrumentima ukoliko nisu spremni samostalno ulagati. Urbani posjedi koji bi inače ostali neiskorišteni mogu biti preinačeni u širok raspon komercijalnih i industrijskih namjena jer se na ovaj način može potaknuti

uključenje investitora u ulaganje u nekretnine. Banke mogu nuditi zajmove poduzetnicima koji nisu u stanju osigurati kolaterale zahvaljujući jamstvenom fondu podržanom od strane EU.

S privatnim ulaganjima dolazi i **stručnost privatnih investitora**. Tvrtke i lokalne vlasti mogu imati koristi od primjene konkretnih praktičnih znanja kako bi razvile svoje projekte budući da su organizacije zadužene za upravljanje financijskim instrumentima nagrađene u slučaju uspješnih ulaganja.

Što tu ima za Vas?

- Kao **nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo uprave**, možete umnogostručiti sredstva dostupna za razvoj na vašem području privlačenjem drugih izvora financiranja i ponovnim ulaganjem vraćenog novca.
- Kao **financijski posrednik**, možete doprinijeti održivom razvoju regije pomažući u ulaganju EU sredstava u zamjenu za upravljačku naknadu, istodobno potencijalno šireći svoju bazu korisnika.
- Kao **građanin, poduzetnik ili poduzeće**, možete pristupiti financijskim sredstvima u slučajevima gdje banke nisu nudile financiranje ili su ga nudile pod nepovoljnim uvjetima. Vaše upravljačko tijelo će Vas uputiti na financijske posrednike u Vašoj regiji koji nude prikladne financijske proizvode sufinancirane od EU fondova.

Upravljačka tijela

- nastoje ostvariti programske ciljeve primjerice pomažući rast MSP-a unutar regije povećavajući ponudu financijskih sredstava
- „recikliraju“ povraćena sredstva unutar programskog područja
- FI se mogu nadopunjavati s bespovratnim sredstvima
- ohrabruju zajednička ulaganja javnog i privatnog sektora, povećavajući programske resurse i rezultate
- pomažu razviti stranu ponude kroz izgradnju kapaciteta i dodatni kapital

Banke Upravitelji fondova Ulažaci

- diverzifikacija/širenje ponude proizvoda, aktivnosti i ulagačkih mogućnosti
- uključivanje javnog sektora u podjelu rizika
- dodatni resursi pomažu razvijati proizvode za nova tržišta ili one koji nisu prije bili tržišno održivi
- prilike upravljanja fondovima

Krajnji primatelji

- mogu koristiti financijska sredstva gdje ona prije nisu bila dostupna
- dobivaju sredstva kroz banke i druge financijske posrednike u regiji, često kroz jednostavnije procedure prijave od standardnih bankarskih zajmova
- mogu se kombinirati sa 'soft' podrškama kao što su konzultacije i savjetovanja
- različite vrste dostupnih instrumenata

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg